

Ekskluzivno: Damir Krstičević

HRVATSKOJ TREBA TVORNICA MUNICIJE

INTERVJU Ministar obrane Damir Krstičević analizira dosadašnjuKONFERENCIJA
JUTARNJEG LISTA**HRVATSKA
OBRAMBENA
INDUSTRIJA KAO
IZVOZNI BREND**

5. rujna 2017.

pišu Jurica Körbler

Snažna hrvatska obrambena industrija garantira kontinuirani razvoj Oružanih snaga kako bi one u svakom trenutku bile spremne odgovoriti na sve postavljene zadatke i izazove, kaže u razgovoru za Jutarnji potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević.

Od njegova dolaska na čelo Ministarstva obrane pokrenuti su mnogi projekti kojima je cilj ojačati domaću proizvodnju, a u planu su i mnogi projekti koji bi trebali afirmirati domaću industriju. General Krstičević smatra da postoji dobra suradnja Ministarstva obrane i domaćih proizvođača, a posebno je zadovoljan što su hrvatski vojnici danas potpuno opremljeni opremom i naoružanjem domaće proizvodnje. "Držimo da je vrijedno razmotriti pokretanje inicijative za gradnju tvornice pješačkog streljiva. Pritom bi nositelj gradnje trebao biti netko od zainteresiranih gospodarskih subjekata u Hrvatskoj, a uz odgovarajuću potporu ili partnersko sudjelovanje Vlade, MORH-a, MUP-a, Ministarstva gospodarstva i Hrvatske gospodarske komore."

■ **Što za Ministarstvo obrane znači snažna hrvatska obrambena industrija?**

Govoreći o značaju hrvatske obrambene industrije, želim krenuti od njezinih začetaka u vrijeme Domovinskog rata, kada se u uvjetima agresije na Republiku Hrvatsku, nametnutog nam embarga na naoružavanje, nametala snažna potreba za proizvodnjom oružja, streljiva i opreme nužne za obranu naše zemlje. Koristili smo tada, u tim ratnim uvjetima, sve raspoložive kapacitete koji su mogli razviti i proizvesti naoružanje i vojnu opremu za naše oružane snage u nastajanju. Bilo je to vrijeme snaženja, inovativnosti, prilagodavanja tadašnjih proizvodnih pogona ratnim potrebama, vrijeme u kojem su se stvarala inovativna rješenja koja su testirana i potvrđivana na bojišnici. Tada je počela stasati suvremena hrvatska obrambena industrija, na spoznaji o nužnosti razvoja kapaciteta za stvaranje materijalne osnove države za obranu od svih oblika sigurnosnih ugroza, odnosno smanjenja ovisnosti države u opremanju naoružanjem i vojnom opremom za vrijeme neposredne ratne ugroženosti. Samo ta činjenica govori o nemjerljivoj značaju obrambene industrije ne samo za sigurnosno-obrambeni

sustav nego, u konačnici, i za opstojnost države.

■ **Obrambena industrija predstavlja i jedan od značajnih čimbenika ukupnog gospodarskog razvoja?**

To je točno, a usudujem se reći da svojom propulzivnošću i visokotehnološkom orijentiranošću potiče i razvoj inovativnog okruženja u komplementarnim industrijskim sektorima. U konačnici, snažna hrvatska obrambena industrija garantira kontinuirani razvoj Oružanih snaga i razvoj njezinih sposobnosti, kako bi u svakom trenutku bile spremne odgovoriti na sve postavljene zadatke i izazove. Jaka i stabilna domaća obrambena industrija omogućava pouzdano opremanje Oružanih snaga u realnom vremenu te olakšava planiranje i provedbu nabave naoružanja i vojne opreme.

■ **U kojim sve segmentima suradnju Ministarstvo obrane i domaća obrambena industrija?**

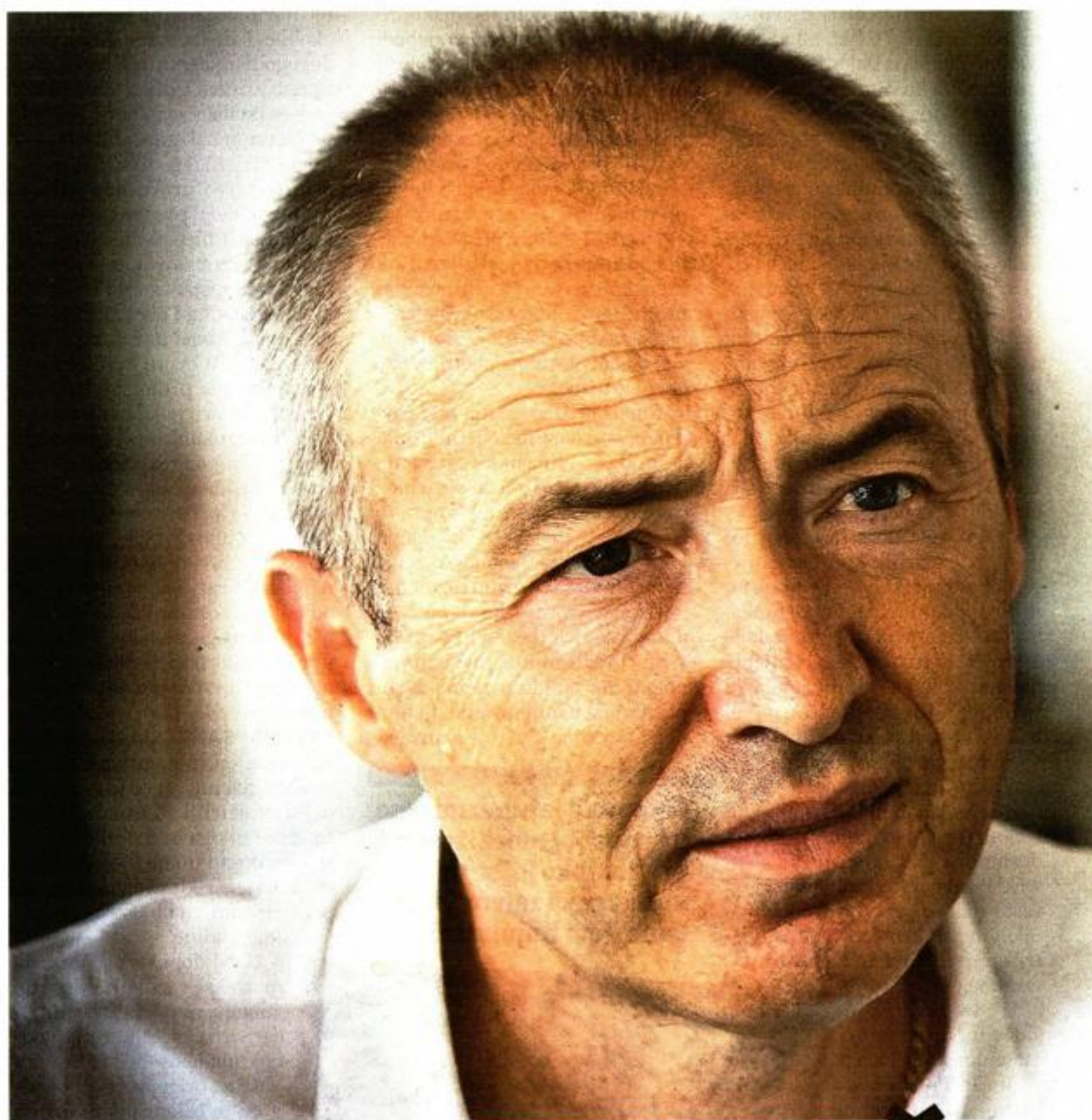
Moramo istaknuti vrlo dobru suradnju i dobre poslovne odnose s hrvatskim tvrtkama koje sudjeluju u opremanju Oružanih snaga RH, primjerice pješačkim naoružanjem (jurišna puška, pištolj, bacač granata i optički ciljnik), opremom za osobnu balističku zaštitu vojnika (kaciga i balističko-zaštitni prsluci), kao i osnovnom opremom voj-

Jaka domaća obrambena industrija omogućava pouzdano opremanje Oružanih snaga u realnom vremenu

nika (odore, čizme, dodatna oprema za borbenu uporabu i sl.). Uz to, značajna je i suradnja u opremanju vježbovnim ubojnim sredstvima te u opremanju i održavanju raznovrsne borbene tehnike (tenkova i borbениh vozila, zrakoplova i brodova). Osim toga, i tvrtke iz prehrambene industrije sudjeluju u isporuci vrlo kvalitetnih individualnih borbenih obroka za potrebe djelatnika OS RH koji su na zadacima na terenu. Ovo su samo neki od primjera suradnje koja se odvija u kontinuitetu, no važno je naglasiti da Ministarstvo obrane razrađuje nove oblike suradnje s obrambenom industrijom na temelju projekcija sigurnosno-obrambenog sustava sutrašnjice. Nova Strategija nacionalne sigurnosti prepoznaje i nove oblike sigurnosnih ugroza i rizika, koji nameću potrebu razvoja novih sposobnosti, ali i suvremenih sigurnosno-obrambenih sustava i sredstava.

■ **Danas je hrvatski vojnik u potpunosti opremljen opremom i naoružanjem domaće proizvodnje. Koliko ste zadovoljni onim što vam isporučuju domaći proizvođači?**

Moram naglasiti da je hrvatska obrambena industrija, razvijajući se usporedo s razvojem hrvatskih oružanih snaga, prolazila kroz stalne prilagodbe novim uvjetima i standardima koje su u tom razvoju nametale oružane snage. I ne samo da je obrambena industrija udovoljavala visokim standardima naših oružanih snaga nego je kroz taj razvoj i prilagodbe dostigla visoke međunarodne standarde. Na tom je razvojnom putu hrvatska obrambena industrija u velikoj

OBRANA DIŽE INDUSTRIJU

Nakon odore i puške HV bi mogao imati i metke iz domaće proizvodnje

mjeri internacionalizirana, odnosno, stvorila je sve preduvjete za uspješno poslovanje i plasman svojih proizvoda na globalnom tržištu. Rezultati koje hrvatska obrambena industrija ostvaruje na globalnom tržištu, u zahtjevnom, tehnološki naprednom segmentu proizvodnje naoružanja i vojne opreme, jasan su pokazatelj njezine poslovne izvrsnosti, a u konačnici i našeg zadovoljstva.

■ **Na ovaj način Hrvatski vojnik je zapravo brend domaće obrambene industrije. Kako gledate na to? Na koji način Ministarstvo obrane pomaže domaćoj obrambenoj industriji?**

Danas, možemo reći da je hr-

vatski vojnik u potpunosti opremljen hrvatskim naoružanjem i hrvatskom opremom i, što je najvažnije, gdje god da se pojavimo, s ponosom to ističemo. Postajemo prepoznatljiviji, ne samo po znanju i neprocjenjivom iskustvu nego i po opremljenosti, sposobnostima, kao i izgledu. Hrvatski vojnik na najbolji način promiče proizvode hrvatske vojne industrije, posebice

Hrvatski vojnik je u potpunosti opremljen hrvatskom opremom i u kojoj god se misiji pojavimo, s ponosom to ističemo

sudjelujući u međunarodnim vojnim misijama i operacijama EU, UN-a i NATO-a. No, bez obzira na kvalitetu, bez obzira na brend, realni smo u ocjenama i razumijemo nužnost ulaganja države u daljnji rast i razvoj hrvatske obrambene industrije. U tom je smislu obrambeni proračun, bez obzira na sva ograničenja, ključni potporni mehanizam za razvoj obrambene industrije. Ulaganje u opremanje i modernizaciju sastavnica sigurnosno-obrambenog sustava preduvjet je razvoja hrvatske obrambene industrije, bez obzira na to govori li o direktnim ili indirektnim oblicima ulaganja. Naime, i ulaganjem u oružane sustave koji se ne

U suradnju MORH-a, HV-a i proizvođača i najavljuje nove inicijative

PROMIDŽBOM DO USPJEHA

Naoružanje koje se radi u Hrvatskoj konkurentno je na svjetskom tržištu

Može li naoružanje proizvedeno u Hrvatskoj biti konkurentno na svjetskom tržištu? Naoružanje proizvedeno u Hrvatskoj je konkurentno na svjetskom tržištu. Dobar primjer toga su izvoz pješačkog naoružanja tvrtke HS Produkt iz Karlovca, izvoz borbenih kaciga tvrtke Šestan-Busch iz Preloga ili pak izvoz daljinski upravljanih strojeva za razminiranje tvrtke DOK-ING iz Zagreba.

Sve su to tvrtke koje su vrlo uspješne u segmentu izvoza svojih proizvoda izvan Hrvatske. Svjedoci smo toga da i druge tvrtke iz obrambenog sektora također polako uspijevaju plasirati svoje proizvode kupcima iz inozemstva. Da bi se u tome uspjelo, moraju se pojačati napori u promidžbi, napose preko međunarodnih specijaliziranih sajmova na kojima se takvi proizvodi moraju pokazati i prezentirati te stupiti u kontakt s potencijalnim zainteresiranim kupcima. Mnoge manje tvrtke takve napore čine zajedno s Agencijom Alan i Hrvatskom gospodarskom komorom, koje sudjeluju na najvećim sajmovima takve vrste u svijetu. ■

u cilju dogovaranja i sklapanja poslovnih aranžmana.

Hrvatski vojnici u misiju u Afganistan odlaze s puškom domaće proizvodnje. Koliko je Ministarstvo obrane uložilo u njezin razvoj?

Konkretno, u razvoj jurišne puške MORH je uložio nešto više od 4,5 milijuna kuna u skladu s ugovorom sklopljenim s proizvođačem. No, MORH je u razvoju jurišne puške sudjelovao ne samo direktnim financiranjem nego i pružanjem stručne pomoći putem povjerenstva koje je pratilo sam razvoj i sudjelovalo u testiranju prototipova jurišne puške do usvajanja konačne varijante oružja koje je ušlo u proizvodnju.

Potpura je dana i ustupanjem vojnih poligona za testiranje, kao i osiguranjem različitih vrsta streljiva za potrebe tih testiranja.

No, najveća se potpora ogleda u uvođenju puške kao službenog naoružanja hrvatskog vojnika, jer bez toga nema ni potencijalnog plasmana u druge zemlje.

U razvoj kojih proizvoda domaće obrambene industrije Ministarstvo obrane ulaže sredstva?

Osim u jurišnu pušku, MORH je ulagao i u razvoj osnovne opreme vojnika (odora i čizme), gdje je dobra suradnja ostvarena s Tekstilno-tehnološkim fakultetom iz Zagreba, te u razvoj i projektiranje

U razvoj jurišne puške MORH je uložio nešto više od 4,5 milijuna kuna u skladu s ugovorom sklopljenim s proizvođačem

ophodnih brodova, u čemu se surađivalo s Brodarskim institutom iz Zagreba.

Koliko godišnje Ministarstvo obrane izdvaja za nabavu opreme i naoružanja domaće obrambene industrije?

U 2016. godini MORH je za nabavu opreme i naoružanja domaće obrambene industrije izdvojio oko 112 milijuna kuna, a u siječnju 2017. potpisani su ugovori vrijedni oko 230 milijuna kuna. Potpisani su sa 34 tvrtke koje će za potrebe Oružanih snaga RH proizvesti odjeću, obuću i naoružanje, a dio je namijenjen prehrani i osiguranju vojnika. Ti ugovori predstavljaju značajan doprinos hrvatskom gospodarstvu i pokazuju kako MORH nije samo potrošač nego i generator razvoja te promotor vrhunskih hrvatskih proizvoda.

U kojoj je fazi razvoj nove odore Hrvatske vojske?

Veliki iskorak u opremanju Oružanih snaga RH vojnim odorama učinjen je 2009. godine, kada je izrađena nova odora hrvatskog vojnika u digitalnom tisku s prepoznatljivom šarom geografskog izgleda Republike Hrvatske. Tkaninu, kao i kompletnu odoru, izrađuju domaće tvrtke okupljene u zajednicu ponuditelja. S obzirom na vremenski tijek uporabe predmetnih odora u različitim uvjetima, a na temelju primjedbi i prijedloga izravnih korisnika, vojnika koji sudjeluju u operacijama i drugim aktivnostima Oružanih snaga, ukazala se potreba za određenim izmjenama i doradama, prije svega u konstrukcijskom smislu pojedinih dijelova odora. U tom smislu u tijeku su aktivnosti za nabavu probne serije modificirane odore. Probna serija odora s ugrađenim modifikacijama također će izvjesno vrijeme biti testirana u stvarnim uvjetima u kojima žive i djeluju Oružane snage, te će na temelju tako provedenih ispitivanja predložene promjene biti prihvaćene ili će se nastaviti s daljnjim razvojem. U ovom trenutku možemo reći da su Oružane snage opremljene kvalitetnom i za zadaću prilagođenom odorom i drugom osobnom opremom, ali će se ona nastaviti kontinuirano poboljšavati, usporedno s modernizacijom i razvojem tehnologija u ovom području.

U kojem bi se smjeru dalje trebala razvijati domaća obrambena industrija?

Interes Ministarstva obrane je domaća obrambena industrija, koja je u stanju na komercijalnim osnovama zadovoljiti potrebe opremanja OS RH te drugih cjelina važnih za sigurnost zemlje. U svakom slučaju, mislim na dostupnost domaće temeljne opreme i osobnog naoružanja.

Svi zajedno - Vlada, znanstvena zajednica, inovatori - trebamo pomoći u nadogradnji takve razine sposobnosti kako bi se naši domaći proizvođači mogli uključiti u lanac opskrbe složenih oružanih sustava u slučaju potencijalnih ratova i sigurnosnih ugroza. Proizvođači i razvijajući proizvode za potrebe Oružanih snaga RH, naši proizvođači imaju priliku dobiti spoznaju iz prve ruke o zahtjevima i uvjetima koje njihovi proizvodi moraju ispuniti kako bi bili konkurentni na svjetskom tržištu. Na taj način, slijedeći svoju poslovnu politiku i viziju razvoja svojih tvrtki, vla-

Ugovori potpisani s domaćim proizvođačima vrijedni 230 mil. kuna značajan su doprinos hrvatskom gospodarstvu

snici i menadžment tvrtki imaju više mogućnosti i informacija na temelju kojih mogu donositi bolje odluke o razini i vrsti ulaganja u ljude, opremu i tehnologije, odnosno odluke o stupanju u domaće i strana namjenska udruženja. Trend obrambene i vojne industrije u svijetu je specijalizacija i okrupnjavanje, odnosno suradnja s drugima, jer se tek na taj način može razvijati i nuditi široka paleta proizvoda po konkurentnim uvjetima i cijenama na sve zahtjevnijem tržištu.

Koji su to proizvodi koje Hrvatska danas uvozi, a po vama bi ih mogla proizvoditi domaća obrambena industrija?

Hrvatski vojnici je u najvećem dijelu opremljen proizvodima iz domaće obrambene industrije. Manji dio opreme nabavlja se iz uvoza te smatramo da za nju nije isplativo pokretanje proizvodnje za potrebe MORH-a, osim kad je riječ o streljivu. U skladu s potrebama OS RH i osiguranim financijskim sredstvima u proračunu, MORH svake godine provodi postupke javne nabave za razne vrste streljiva, među kojim je i pješačko. Te količine i dalje nisu dostatne za pokretanje održive namjenske proizvodnje streljiva, no razmišljajući o kritičkim kapacitetima za slučaj neposredne ratne ugroženosti, treba razmišljati i o mogućim javno-privatnim partnerstvima za uspostavu tog tipa proizvodnje.

Prema vašem mišljenju, kolike su šanse za gradnju tvornice streljiva u Hrvatskoj?

Kako u Hrvatskoj nema proizvodnje streljiva za pješačko naoružanje, nabava se obavlja putem postojećih inozemnih proizvođača, ali su često rokovi isporuke istog predugi i gotovo neprihvatljivi. U takvim situacijama postupak nabave ponekad nije moguće završiti u proračunskoj godini i nabaviti traženo streljivo, što dovodi u pitanje redovitu opskrbu OS RH potrebnim streljivom, kao i racionalno korištenje proračunskih sredstava. U uvjetima povećane velike potražnje pješačkog streljiva na međunarodnom tržištu, i uz duge rokove njegove isporuke, može se ugroziti pravodobno opremanje OS RH odgovarajućim streljivom. Posljedica toga može biti i umanjenje borbene sposobnosti OS RH, pa u tom kontekstu držimo da je vrijedno razmotriti pokretanje inicijative za gradnjom tvornice pješačkog streljiva. Pritom bi nositelj gradnje trebao biti netko od zainteresiranih gospodarskih subjekata u RH, a uz odgovarajuću potporu ili partnersko sudjelovanje Vlade (MORH, MUP, Ministarstvo gospodarstva, Gospodarska komora i dr.). No, s obzirom na godišnje potrebe sigurnosno-obrambenog sustava RH za pješačkim streljivom, ne može se računati na isplativost investicije samo za potrebe Hrvatske. Stoga, bilo kakva inicijativa u tom smjeru mora pretpostaviti plasman proizvoda na globalnom tržištu, što, naravno, sa sobom nosi i određeni poslovni rizik. ■

Orijentiranost na specifične niše nužnost je malih industrija koje ne mogu pokriti širok spektar potreba globalnog sigurnosno-obrambenog sektora. To je i naše usmjerenje - da budemo najbolji u nekoliko specifičnih tržišnih niša

proizvode u Hrvatskoj ostvaruju se posredna, vrlo značajna korist za hrvatsku obrambenu industriju. Svjesni smo jednako tako da je potrebno pojačano ulagati u istraživanje i razvoj, orijentirajući se pritom na specifične tržišne niše. To je sigurno područje na kojem se država mora više uključiti i pomoći našim tvrtkama da kroz zajedničke razvojne projekte proširuju svoj asortiman i stvore preduvjete za daljnje širenje na nova tržišta.

Domaćoj obrambenoj industriji teško je sa svojim proizvodima izaći na strana tržišta. Kako Ministarstvo obrane u tom segmentu pomaže i može pomoći?

Upravo sam spomenuo orijentaciju na specifične tržišne niše, što je, osobno smatram, nužnost malih industrija koje ne mogu kvalitetno pokriti širok spektar potreba globalnog sigurnosno-obrambenog sektora. To mora biti naše usmjerenje - da budemo najbolji u nekoliko specifičnih tržišnih niša, da budemo prepoznati kao centar izvrsnosti za pojedine sustave ili tehnologije. Tada će i mogućnosti utjecaja MORH-a na plasman proizvoda i usluga naše obrambene industrije biti znatno veće. Danas MORH, u državama saveznicama i prijateljskim zemljama, preko svojih voj-

nih izaslanika promiče hrvatsku vojnu industriju te distribuira materijale o robi vojne namjene koja bi mogla biti interesantna za oružane snage pojedine zemlje domaćina. Po iskazanom interesu zemlje domaćina pomaže se u organizaciji ostvarenja kontakta s predstavnicima hrvatskih tvrtki i održavanja njihovih prezentacija. Također, daju se i preporuke za tvrtke koje su se pokazale kao pouzdan i kvalitetan partner MORH-a, a za potrebe otvorenih natječaja koji se provode u drugim zemljama partnerima, gdje tvrtke iz hrvatske obrambene industrije žele sudjelovati.

Koliko naši vojnici promiču domaću obrambenu industriju?

Hrvatski vojnici opremljeni naoružanjem i vojnom opremom (NVO) domaće proizvodnje sudjelovanjem u operacijama potpore miru i misijama aktivno promiče domaću obrambenu industriju. U takvim prilikama vojnici, dočasnici i časnici imaju priliku usporediti opremu drugih zemalja te smo svjedoci da su naši pripadnici bili pohvaljivani za kvalitetu hrvatskih proizvoda koje oni koriste u operacijama potpore miru i misijama. Svakako treba naglasiti i značajnu ulogu Ministarstva obrane u međunarodnoj promidžbi hrvatske obrambene industrije, i to kroz organizaciju i provedbu međunarodne izložbe ASDA, koja se svake dvije godine održava u Splitu pod nazivom Jadranska vojna i zrakoplovna izložba i konferencija. Svrha izložbe je međunarodna afirmacija hrvatskih proizvođača namjenske industrije i promocija najnovijih postignuća brojnim stranim delegacijama partnerskih i prijateljskih zemalja, a